

OBRAZLOŽITVE K BISTVENIM Poudarkom ZAKONA O SPREMEMBAH IN Dopolnitvah ZAKONA O INTERVENTNIH UKREPIH ZA ZAJEZITEV EPIDEMIJE COVID-19 IN OMILITEV NJENIH POSLEDIC ZA DRŽAVLJANE IN GOSPODARSTVO (ZIUZEOP-A)

Prispevek je bil v osnovi pripravljen 24. aprila 2020, po sprejetju ZIUZEOP-A v Državnem zboru 28.4.2020 (ki pa še ni objavljen v Uradnem listu RS), pa je bil prispevek 29.4.2020 posodobljen na način, da upošteva sprejete spremembe.

Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 in omilitvi njenih posledic za državljane in gospodarstvo (ZIUZEOP-A) dodatno opredeljuje nekatere rešitve, s katerimi se popravljajo nejasnosti ZIUZEOP. Specifični cilji predlaganih ukrepov ostajajo ohranjanje delovnih mest in delovanja podjetij, izboljšanje socialnega položaja ljudi, še posebej najbolj ogroženih zaradi bolezni COVID-19, izredna pomoč samozaposlenim, izboljšanje likvidnosti podjetij, pomoč znanstveno raziskovalnim projektom za boj z epidemijo bolezni COVID-19, znižanje sešnin in funkcionarskih plač na državni ravni, oprostitev plačila storitev distribucije in pomoč kmetijstvu.

V nadaljevanju povzemamo ključne dopolnitve in spremembe, ki jih predvideva predlog in se nanašajo na delo in plačevanje prispevkov za socialno varnost. Prav tako povzemamo spremembe glede začasnega nadomestila zaradi zaposlitve, začasnega in občasnega dela v kmetijstvu, izvršbe in osebnega stečaja ter prehodne in končne določbe.

UREDITEV POGOJEV DODELITVE DRŽAVNE POMOČI

Novi 20. a člen:

(1) Ukrepi iz 1., 11. in 13. poglavja tega zakona ter iz 63., 72., 73., 74. člena tega zakona se izvajajo v skladu s točko 3.1 Sporočila Komisije Začasni okvir za ukrepe državne pomoči v podporo gospodarstvu ob izbruhu COVID-19 (UL C št. 91 I z dne 20. 3. 2020, str. 1 in sprememba UL C št. 112 I z dne 4. 4. 2020, str. 1; v nadaljnjem besedilu: Začasni okvir), ob upoštevanju naslednjih pogojev: - do javnih sredstev niso upravičeni subjekti, ki so bili dne 31. decembra 2019 že podjetja v težavah, kot so opredeljena v 18. točki 2. člena Uredbe Komisije (EU) št. 651/2014 z dne 17. junija 2014 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive z notranjim trgovom pri uporabi členov 107 in 108 Pogodbe (UL L 187, 26. 6. 2014, str. 1), zadnjič spremenjene z Uredbo Komisije (EU) 2017/1084 z dne 14. junija 2017 o spremembi Uredbe (EU) št. 651/2014, kar zadeva pomoč za pristaniško in letališko infrastrukturo, pragove za priglasitev za pomoč za kulturo in ohranjanje kulturne dediščine in pomoč za športno in večnamensko rekreacijsko infrastrukturo ter sheme regionalne pomoči za tekoče poslovanje za najbolj oddaljene regije, in o spremembi Uredbe (EU) št. 702/2014/EU, kar zadeva izračun upravičenih stroškov

2 (UL L št. 156 z dne 20. 6. 2017, str. 1), (v nadaljnjem besedilu: Uredba 651/2014/EU); - skupni znesek javnih sredstev ne sme preseči 800.000 eurov na posamezno podjetje, ali 120.000 eurov na posamezno podjetje, dejavno v sektorju ribištva in akvakulture, ali 100.000 eurov na posamezno podjetje, dejavno na področju primarne proizvodnje kmetijskih proizvodov. Vsi navedeni zneski morajo biti izraženi kot bruto zneski pred odbitkom davkov ali drugih dajatev; - javna sredstva, ki so namenjena podjetjem, dejavnim v ribištvu in akvakulturi, se ne nanašajo na nobeno vrsto pomoči točke (a) do (k) prvega odstavka 1. člena Uredbe Komisije (EU) št. 717/2014 z dne 27. junija 2014 o uporabi členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije pri pomoči de minimis v sektorju ribištva in akvakulture (UL L št. 190 z dne 28. 6. 2014, str. 45); - ukrepi na podlagi tega zakona ne izključujejo dodelitve pomoči de minimis oziroma pomoči, dodeljene v skladu s Splošno uredbo o skupinskih izjemah, v kolikor so spoštovane določbe relevantnih aktov Evropske komisije; - skupni znesek sofinanciranja istih upravičenih stroškov, ki se financirajo tudi iz drugih javnih virov, ne sme preseči omejitev, določenih s tem zakonom.

(2) Če skupni znesek javnih sredstev, ki ga prejme veliko podjetje, preseže maksimalno vrednost, določeno v drugi alineji prejšnjega odstavka, se dodeljevanje javnih sredstev iz podpoglavja 1.1 (Povračilo nadomestila plače delavcem na začasnem čakanju na delo in zaradi odsotnosti iz razloga višje sile ter oprostitev plačila prispevkov) in podpoglavja 1.2 (Oprostitev plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za zaposlene, ki delajo) tega zakona, lahko izvaja v skladu s točko a) ali b): a) Javna sredstva za nadomestilo plače in oprostitev prispevkov se dodelijo v skladu s točko 3.10 Začasnega okvira ob upoštevanju vseh naslednjih pogojev: - skupni znesek javnih sredstev za nadomestilo plače in oprostitev prispevkov ne presega 80 % mesečne bruto plače posameznega zaposlenega, - pomoč je namenjena le za zaposlene, ki bi bili sicer odpuščeni zaradi prekinitve ali zmanjšanja poslovanja, ki je posledica izbruha COVID-19, in - delovna razmerja zaposlenih, za katere je dodeljena pomoč, se morajo ohraniti v veljavi v celotnem obdobju prejemanja javnih sredstev. b) Javna sredstva za nadomestilo plače in oprostitev prispevkov se dodelijo v skladu s točko (b) drugega odstavka 107. člena Pogodbe o delovanju Evropske Unije, po predhodni odobritvi ukrepa s strani Evropske komisije. Do pomoči so upravičena podjetja, ki dokažejo, da je dejansko nastala škoda zaradi izbruha COVID-19 presegla skupni znesek nadomestil plače in oprostitve prispevkov iz podpoglavja 1.1 in podpoglavja 1.2 tega zakona. Vlada Republike Slovenije z uredbo podrobneje predpiše metodologijo ocenjevanja škode, pogoje in postopek dodelitve javnih sredstev.«.

Z novim 20.a členom se ureja pogoje dodeljevanja javnih sredstev, ki so potrebni zaradi zagotovitve skladnosti izvajanja zakona s pravili o državnih pomočeh in sicer z Začasnim okvirjem za ukrepe državne pomoči v podporo gospodarstvu ob izbruhu COVID-19.

Ukrepi iz poglavja 1 (delo in plačevanje prispevkov za socialno varnost), 63. člena (katastrski dohodek), 72. člena (finančna pomoč kmetom zaradi epidemije COVID-19), 73. člena (nadomestilo plačila priveza v ribiških pristaniščih), 74. člena (finančno nadomestilo zaradi izpada dohodka) in iz poglavja 13 (upravljanje z vodami) predstavljajo državno pomoč, ki se lahko dodeli v skladu s točko 3.1 Začasnega okvirja za ukrepe državne pomoči v podporo gospodarstvu ob izbruhu COVID-19.

Za zagotovitev skladnosti pomoči z Začasnim okvirjem in v izogib vračilom nedovoljenih državnih pomoči je potrebno v zakon dodati naslednje pogoje dodelitve, ki jih določa Začasni okvir:

- pomoč se ne sme odobriti podjetjem, ki so bila dne 31. decembra 2019 že podjetja v težavah;
- skupna pomoč za vse navedene ukrepe po Začasnem okviru ne sme preseči 800.000 eurov na podjetje, ali 120.000 eurov na podjetje v sektorju ribištva in akvakulture, ali 100.000 eurov na podjetje na področju primarne proizvodnje kmetijskih proizvodov;
- dvojno financiranje istih upravičenih stroškov ni dovoljeno.

Da se pogoji ne bi podvajali v posameznih členih zakona se predlaga, da se oblikuje enotni člen, ki bo veljal za vse ukrepe v navedenih poglavjih oziroma členih.

Ker pri velikih podjetjih pri izvajanju ukrepov iz podpoglavja 1.1 (nadomestila plače in oprostitve socialnih prispevkov) in podpoglavja 1.2 (oprostitvev plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za zaposlene, ki delajo) skupni znesek javnih sredstev lahko preseže 800.000 eurov na posamezno podjetje, se predlagata dve dodatni možnosti dodelitve pomoči v skladu s pravili o državnih pomočeh:

- a) Nadomestilo plače in oprostitvev prispevkov se dodeli v skladu s točko 3.10 Začasnega okvirja. V tem primeru znesek javnih sredstev lahko presega 800.000 eurov na posamezno podjetje, vendar je nadomestilo plače in oprostitvev prispevkov omejeno na 80% bruto plače zaposlenega in le za zaposlene, ki bi bili sicer odpuščeni. Podjetja bi morala pri podpoglavju 1.2 (za zaposlene, ki delajo) dodatno dokazati, da bi bili zaposleni sicer odpuščeni.
- b) nadomestilo plače in oprostitvev prispevkov se dodeli v skladu s 107(2)(b) členom Pogodbe o delovanju Evropske Unije. 107(2)(b) člen PDEU je ustrezna pravna podlaga za dodelitev pomoč za povrnitev škode, ki so jo povzročile naravne nesreče ali izredni dogodek (izbruh COVID-19). Vsota vseh javnih sredstev, ki jih podjetje prejme za odpravo posledic škode zaradi COVID 19 ne smejo preseči 100% dejanske škode v podjetju, podjetje pa mora škodo dokazati. Metodologija dokazovanja škode, pogoji in postopek dodelitve pomoči se določijo v podzakonskem aktu, ki bo podlaga za shemo državnih pomoči in priglasi EK.

Velika podjetja, pri katerih bi skupni znesek javnih sredstev iz vseh ukrepov, navedenih v drugem odstavku obrazložitve, presegel 800.000 eurov, bi na ta način lahko prejela nadomestilo plače in oprostitvev socialnih prispevkov v celoti (za delavce, ki delajo - podpoglavje 1.1) oz. oprostitvev plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje v celoti (za zaposlene, ki delajo – podpoglavje 1.2), pod pogojem, da dokažejo ustrezno višino dejanske škode v podjetju zaradi izbruha COVID 19.

Postopek priglasitve državne pomoči in odločba EK:

- zakon je v postopku priglasitve pri EK, manjkajoči pogoji za dodelitev skladne (dovoljene) državne pomoči so podani v obliki zavez, torej obljube RS da bo javna sredstva za ukrepe, naveden v uvodu obrazložitve, dodeljevala v skladu točko 3.1 Začasnega okvirja.
- v priglasitvi državne pomoči (in osnutku odločbe EK) je že vključena tudi možnost dodelitve javnih sredstev v skladu s točko 3.10 Začasnega okvirja za podpoglavje 1.1 in 1.2. (opcija a))
- opcija b) ni predmet priglasitve, ki je v teku. Na podlagi podzakonskega akta, ki bo uredil dodeljevanje sredstev, bo pripravljena nova priglasitev sheme državne pomoči.

Državno pomoč predstavlja tudi dodeljevanje javnih sredstev iz poglavja 8. (Odlog plačila obveznosti kreditojemalcev) in poglavja 11. (Odlog plačila kreditnih in drugih obveznosti, nastalih na podlagi zakona, ki ureja pomoč za reševanje in prestrukturiranje gospodarskih družb in zadrug v težavah), za katere je uskladien s pravili o državnih pomočeh (Začasnim okvirjem) že vključena v spremembo členov znotraj obeh poglavij.

UPRAVIČENI DELODAJALCI

Sprememba v 22. členu:

V 22. členu se v prvem odstavku druga alineja dopolni tako, da se glasi: »- delodajalec, ki opravlja finančno ali zavarovalniško dejavnost, ki spada v skupino K po standardni klasifikaciji dejavnosti, in ima več kot deset zaposlenih na dan 13. marca 2020.«. Na koncu prvega odstavka se pika nadomesti

z vejico ter doda nova alineja, ki se glasi: »- tuja diplomatska predstavništva in konzulati, mednarodne organizacije, predstavništva mednarodnih organizacij ter institucije, organi in agencije Evropske unije v Republiki Sloveniji.«.

Drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

3 »(2) Do ukrepa so upravičeni tisti delodajalci, ki jim bodo po njihovi oceni prihodki v letu 2020 zaradi epidemije upadli za več kot 10 % glede na leto 2019. Če niso poslovali v celotnem letu 2019 oziroma 2020, so do ukrepa upravičeni tudi tisti delodajalci, ki se jim bodo povprečni mesečni prihodki leta 2020 zaradi epidemije znižali za več kot 10 % glede na povprečne mesečne prihodke v letu 2019. Če v letu 2019 niso poslovali, so do ukrepa upravičeni tudi tisti delodajalci, ki se jim bodo povprečni mesečni prihodki v letu 2020 zaradi epidemije znižali za več kot 10 % glede na povprečne mesečne prihodke v letu 2020 do 12. marca 2020. Če pogoji iz tega odstavka ob predložitvi letnih poročil za leto 2020 ne bodo doseženi, upravičenec naknadno vrne prejeta sredstva na podlagi ukrepa.«.

Za drugim odstavkom se dodata nova tretji in četrti odstavek, ki se glasita: »(3) Prihodki iz prejšnjega odstavka so čisti prihodki od prodaje, ugotovljeni po pravilih o računovodenju, ter nadomestila iz zavarovanja za starševsko varstvo.

(4) Do ukrepa iz prejšnjega člena so upravičeni tudi tisti delodajalci, ki ne izpolnjujejo in ne dosežejo pogoja iz drugega odstavka tega člena in imajo status humanitarne organizacije po Zakonu o humanitarnih organizacijah (Uradni list RS, št. 98/03 in 61/06 – ZDru-1) ali status invalidske organizacije po Zakonu o invalidskih organizacijah (Uradni list RS, št. 108/02 in 61/06 – ZDru-1).«.

Predlagana sprememba drugega odstavka 22. člena, ki določa prihodkovni pogoj upravičenosti do pomoči, razrešuje problematiko ugotavljanja upravičenosti pri tistih delodajalcih, ki ne poslujejo celo leto, imajo sezonsko naravo dejavnosti, ali v letu 2019 niso poslovali. Primeroma bo delodajalec, ki je pričel s poslovanjem avgusta 2019, izračunal pogoj iz drugega odstavka na način, da bo prihodke leta 2019 delil s številom mesecev poslovanja v letu 2019 (5 mesecev) in jih primerjal s povprečnimi mesečnimi prihodki v letu 2020 (prihodki leta 2020 deljeno z 12 meseci).

Do pomoči so upravičeni tisti delodajalci, ki jim bodo njihovi povprečni prihodki v letu 2020 primerjalno glede na leto 2019 podli za več kot 10 %. Če niso poslovali v celotnem letu 2019 oziroma 2020, so do pomoči upravičeni tudi tisti delodajalci, ki se jim bodo povprečni mesečni prihodki leta 2020 znižali za več kot 10 % glede na povprečne mesečne prihodke v letu 2019. Če v letu 2019 niso poslovali, so do pomoči upravičeni tudi tisti delodajalci, ki se jim bodo povprečni mesečni prihodki v letu 2020 znižali za več kot 10 % glede na povprečne mesečne prihodke v letu 2020 do 12. marca 2020. Če pogoji iz tega odstavka ob predložitvi letnih poročil za leto 2020 ne bodo doseženi, upravičenec naknadno vrne celotno pomoč.

Odstotek upada prihodkov v letu 2020 glede na preteklo leto je utemeljen na namenu ukrepa, upošteva ostale sheme pomoči, ki so že uveljavljene ali se še pripravljajo za gospodarstvo. Ukrep je prvenstveno namenjen blažitvi nelikvidnosti zaradi epidemije in bo predstavljal nepovratno pomoč le tistim, ki bodo zelo prizadeti in bi jim odpravljanje posledic iz lastnih ali najetnih sredstev lahko ogrozilo nadaljno poslovanje. Slednje je predvideno le za primere bistvenega zmanjšanja prihodkov v letu 2020 zaradi epidemije, ki je določeno v višini vsaj 10 % glede na prihodke v relevantnem preteklem obdobju. Za vse ostale pa ukrep predstavlja likvidnostno pomoč v obliki brezobrstnih povratnih sredstev.

Če pogoji iz tega odstavka ob predložitvi letnih poročil za leto 2020 ne bodo doseženi, upravičenec naknadno vrne celotno pomoč.

Prihodki, ki se upoštevajo pri ugotavljanju izpolnjevanja pogojev po tem členu, so čisti prihodki od prodaje, ugotovljeni po pravilih o računovodenju, to je po ZGD-1, SRS in MSRP. Te prihodke upravičenci primeroma izkazujejo v obrazcu Podatki iz izkaza poslovnega izida, ki ga predlagajo AJPES, v postavki AOP 110 – A. Čisti prihodki od prodaje. Za samozaposlene, ki so delodajalci, se med prihodke vševajo tudi prihodki iz naslova zavarovanja za starševsko varstvo (materinsko, očetovsko in starševsko nadomestilo).

Dodaja se tudi nov četrti odstavek, ki ureja upravičenost humanitarnih in invalidskih organizacij do povračila nadomestil plač. Predviden splošni finančni pogoj glede upada oziroma rasti čistih prihodkov od prodaje je namreč zanje neustrezen. Več humanitarnih in invalidskih organizacij nima nobene tržne dejavnosti/prodaje. Pri njih zato zaradi epidemije ni in ne bo prišlo do upada čistih prihodkov od prodaje in ne bodo mogle izpolniti pogojev za upravičenost do državnega povračila nadomestil. Vseeno pa so bile prisiljene ustaviti določene dejavnosti in programe ter posledično napotiti določen del zaposlenih na čakanje na delo. Gre večinoma za programe, ki se sicer pogodbeno financirajo iz javnih sredstev, pri čemer nadomestila za čakanje v okviru javnega financiranja ne bodo povrnjena, ker se po pogodbah financira samo izvedene aktivnosti. Delno pa gre za programe in zaposlitve, financirani iz donacij, ki so v času epidemije prav tako upadle. Po drugi strani pa so te organizacije izjemno obremenjene s stroški za pomoč, ki je povezana z odpravljanjem posledic ukrepov in epidemije.

Predlagana sprememba drugega odstavka 22. člena, ki določa prihodkovni pogoj upravičenosti do pomoči, razrešuje problematiko ugotavljanja upravičenosti pri tistih delodajalcih, ki ne poslujejo celo leto, imajo sezonsko naravo dejavnosti, ali v letu 2019 niso poslovali. Primeroma bo delodajalec, ki je pričel s poslovanjem avgusta 2019, izračunal pogoj iz drugega odstavka na način, da bo prihodke leta 2019 delil s številom mesecev poslovanja v letu 2019 (5 mesecev) in jih primerjal s povprečnimi mesečnimi prihodki v letu 2020 (prihodki leta 2020 deljeno z 12 meseci).

Do pomoči so upravičeni tisti delodajalci, ki jim bodo njihovi povprečni prihodki v letu 2020 primerjalno glede na leto 2019 podli za več kot 10 %. Če niso poslovali v celotnem letu 2019 oziroma 2020, so do pomoči upravičeni tudi tisti delodajalci, ki se jim bodo povprečni mesečni prihodki leta 2020 znižali za več kot 10 % glede na povprečne mesečne prihodke v letu 2019. Če v letu 2019 niso poslovali, so do pomoči upravičeni tudi tisti delodajalci, ki se jim bodo povprečni mesečni prihodki v letu 2020 znižali za več kot 10 % glede na povprečne mesečne prihodke v letu 2020 do 12. marca 2020. Če pogoji iz tega odstavka ob predložitvi letnih poročil za leto 2020 ne bodo doseženi, upravičenec naknadno vrne celotno pomoč.

Odstotek upada prihodkov v letu 2020 glede na preteklo leto je utemeljen na namenu ukrepa, upošteva ostale sheme pomoči, ki so že uveljavljene ali se še pripravljajo za gospodarstvo. Ukrep je prvenstveno namenjen blažitvi nelikvidnosti zaradi epidemije in bo predstavljal nepovratno pomoč le tistim, ki bodo zelo prizadeti in bi jim odpravljanje posledic iz lastnih ali najetnih sredstev lahko ogrozilo nadaljno poslovanje. Slednje je predvideno le za primere bistvenega zmanjšanja prihodkov v letu 2020 zaradi epidemije, ki je določeno v višini vsaj 10 % glede na prihodke v relevantnem preteklem obdobju. Za vse ostale pa ukrep predstavlja likvidnostno pomoč v obliki brezobrstnih povratnih sredstev.

Če pogoji iz tega odstavka ob predložitvi letnih poročil za leto 2020 ne bodo doseženi, upravičenec naknadno vrne celotno pomoč.

Prihodki, ki se upoštevajo pri ugotavljanju izpolnjevanja pogojev po tem členu, so čisti prihodki od prodaje, ugotovljeni po pravilih o računovodenju, to je po ZGD-1, SRS in MSRP. Te prihodke upravičenci primeroma izkazujejo v obrazcu Podatki iz izkaza poslovnega izida, ki ga predlagajo AJPES, v postavki AOP 110 – A. Čisti prihodki od prodaje. Za samozaposlene, ki so delodajalci, se med prihodke vševajo tudi prihodki iz naslova zavarovanja za starševsko varstvo (materinsko, očetovsko in starševsko nadomestilo).

Dodaja se tudi nov četrti odstavek, ki ureja upravičenost humanitarnih in invalidskih organizacij do povračila nadomestil plač. Predviden splošni finančni pogoj glede upada oziroma rasti čistih prihodkov od prodaje je namreč zanje neustrezen. Več humanitarnih in invalidskih organizacij nima nobene tržne dejavnosti/prodaje. Pri njih zato zaradi epidemije ni in ne bo prišlo do upada čistih prihodkov od prodaje in ne bodo mogle izpolniti pogojev za upravičenost do državnega povračila nadomestil. Vseeno pa so bile prisiljene ustaviti določene dejavnosti in programe ter posledično napotiti določen del zaposlenih na čakanje na delo. Gre večinoma za programe, ki se sicer pogodbeno financirajo iz javnih sredstev, pri čemer nadomestila za čakanje v okviru javnega financiranja ne bodo povrnjena, ker se po pogodbah financira samo izvedene aktivnosti. Delno pa gre za programe in zaposlitve, financirani iz donacij, ki so v času epidemije prav tako upadle. Po drugi strani pa so te organizacije izjemno obremenjene s stroški za pomoč, ki je povezana z odpravljanjem posledic ukrepov in epidemije.

PRAVICE IN OBVEZNOSTI DELAVCEV

Sprememba v 24. členu:

V drugem odstavku 24. člena se prvi stavek spremeni tako, da se glasi: *»Delavec ima v času začasnega čakanja na delo po tem zakonu pravico, da se na zahtevo delodajalca vrne na delo do sedem dni v tekočem mesecu.«*

Predlog spremembe člena sledi zahtevam delodajalcev po večji fleksibilnosti v tem segmentu ter zahtevam sindikatov, da je vrnitev na delo na zahtevo delodajalca, delavčeva pravica in ne obveznost.

VIŠINA NADOMESTILA PLAČE

Dopolnitev v 26. členu:

V 26. členu se za drugim odstavkom doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»(3) Ne glede na zakon, ki ureja delovna razmerja, za čas trajanja začasnih ukrepov iz tega zakona velja za vse delavce višina nadomestila plače, določena s prvim in drugim odstavkom tega člena, razen če ta zakon določa drugače.«

Z dopolnitvijo člena se jasno določa, da so do nadomestila plače v višini kot je določena z zakonom, ki ureja delovna razmerja, za primer nezmožnosti zagotavljanja dela iz poslovnega razloga, ob tem, da

nadomestilo ne sme biti manjše od minimalne plače v Republiki Sloveniji, upravičeni vsi delavci v času veljavnosti ukrepov po tem zakonu, ki ne delajo zaradi začasnega čakanja na delo ali višje sile, razen tistih, za katere ta zakon izrecno določa drugače.

S tem se odpravlja dilema, ali so do tako določene višine nadomestila plače upravičeni tudi delavci, katerih delodajalci niso upravičeni do povračila nadomestila plač na podlagi 22. člena tega zakona.

Pri tako določeni opredelitvi se izhaja iz namena zagotavljanja nadomestila plače delavcem, ki ne opravljajo dela zaradi razloga posledic epidemije. Interventni ukrepi, ki jih določa ta zakon so namreč namenjeni omilitvi posledic epidemije. V kolikor bi se na strani delavcev kot razlikovalni element za različno upravičenost višine nadomestila plače upošteval le položaj delodajalca, kot je opredeljen v 22. členu tega zakona, bi takšno razlikovanje pomenilo neupravičeno in neutemeljeno razlikovanje na strani delavcev.

Odstop od ureditve višine nadomestila plače, kot je določen v tem členu, pa je možen na podlagi drugih razlikovalnih elementov (npr. za javni sektor).

VIŠINA POVRAČILA IZPLAČANEGA NADOMESTILA PLAČE

Sprememba v 28. členu:

V 28. členu se drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(2) Delodajalci so za delavce, ki so upravičeno začasno odsotni od dela ter so za njih upravičeni do povračila izplačanih nadomestil plače po prvem in drugem odstavku 26. člena tega zakona, oproščeni plačila prispevkov za vsa socialna zavarovanja od nadomestila plače za obdobje veljavnosti ukrepov iz tega zakona, vendar največ od nadomestila plače do višine povprečne plače za leto 2019 v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec. Prispevke za vsa socialna zavarovanja, ki so bili oproščeni po prejšnjem stavku, v celoti plačuje Republika Slovenija.«.

Sprememba v prvem delu je potrebna, ker stavek *»in za delavce, ki ne delajo zaradi višje sile na podlagi šestega odstavka 137. člena ZDR-1«* ustvarja nejasnost, saj lahko takšna dikcija ustvari obveznost oprostitve plačila prispevkov za vse delodajalce, ki zaposlujejo delavce, ki ne delajo zaradi višje sile na podlagi šestega odstavka 137. člena ZDR-1, kar pa je neustrezno in se odmika od namena ukrepa. Iz tega razloga se navedeni stavek v ureditvi iz drugega odstavka 28. člena ZIUZEOP črta.

Zaradi uskladitve z 20. členom Zakona o interventnih ukrepih za zaježitev epidemije COVID-19 in omilitve njenih posledic za državljane in gospodarstvo, ki določa trajanje ukrepov po tem zakonu, se zaradi jasnosti predpisa predlaga sprememba določbe, iz katere bo jasno izhajalo, da se oprostitve plačila prispevkov nanaša na nadomestila plače za obdobja, v katerem veljajo ukrepi iz tega zakona. Predlagana sprememba ni vsebinske narave.

DELNA OPROSTITEV PRISPEVKOV ZA ZAPOSLENE V ZASEBNEM SEKTORJU, KI DELAJO, IN KRIZNI DODATEK

Sprememba v 33. členu:

V 33. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi: »(1) Za delavce iz prvega do četrtega in šestega odstavka 14. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 96/12, 39/13, 99/13 – ZSVarPre-C, 101/13 – ZIPRS1415, 44/14 – ORZPIZ206, 85/14 – ZUIF-B, 95/14 – ZUIF-C, 90/15 – ZIUPTD, 102/15, 23/17, 40/17, 65/17, 28/19 in 75/19; v nadaljnjem

4 besedilu: ZPIZ-2), razen za delavce, ki so na začasnem čakanju na delo oziroma odsotni z dela zaradi višje sile, so delodajalci oproščeni plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, tako delodajalca kot zavarovanca, od plač oziroma tistih nadomestil plač, ki bremenijo delodajalca, za obdobje veljavnosti ukrepov iz tega zakona. Prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje v tem času v celoti plačuje Republika Slovenija.«.

V drugem odstavku se beseda »mesečni« nadomesti z besedilom »ob plači za posamezni mesec«.

Dodata se nova tretji in četrti odstavek, ki se glasita: »(3) Če delavec ne dela cel mesec ali ukrepi ne trajajo cel mesec, je upravičen do sorazmernega dela dodatka iz prejšnjega odstavka. Delavcu pripada dodatek za prazničen in drug dela prost dan, določen z zakonom, če bi na ta dan dejansko delal, dodatek pa mu ne pripada za druge oblike odsotnosti z dela.

(4) Če ima delavec sklenjeno pogodbo o zaposlitvi s krajšim delovnim časom, ima pravico do dodatka iz drugega odstavka tega člena sorazmerno delovnemu času, za katerega je sklenil pogodbo o zaposlitvi, razen v primerih, ko delavec dela krajši delovni čas v posebnih primerih v skladu z zakonom, ki ureja delovna razmerja.«.

Dosedanji tretji odstavek, ki postane peti odstavek, se spremeni tako, da se glasi: »(5) Neposredni in posredni uporabniki proračuna Republike Slovenije in občinskih proračunov ter delodajalci, ki opravljajo finančno ali zavarovalniško dejavnost, ki spada v skupino K po standardni klasifikaciji dejavnosti, in ima več kot deset zaposlenih na dan 13. marca 2020, ter tuja diplomatska predstavništva in konzulati, mednarodne organizacije, predstavništva mednarodnih organizacij ter institucije, organi in agencije Evropske unije v Republiki Sloveniji, niso upravičeni do ukrepov iz tega člena.«.

Zaradi uskladitve z 20. členom Zakona o interventnih ukrepih za zaježitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo, ki določa trajanje ukrepov po tem zakonu, se zaradi jasnosti predpisa predlaga sprememba določbe, iz katere bo jasno izhajalo, da se oprostitev plačila prispevkov nanaša na plače oziroma nadomestila plače, ki bremenijo delodajalca, prejete za obdobje, v katerem veljajo ukrepi iz tega zakona. Z določbo se tudi jasno določi, da gre za oprostitev plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za plače in tista nadomestila plače, ki bremenijo delodajalca, razen za nadomestila plače za čas začasnega čakanja na delo in odsotnosti z dela zaradi višje sile. Oprostitev plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (tako prispevke zavarovanca, kot prispevek delodajalca) velja za tiste delodajalce za delavce, ki v času uporabe interventnih ukrepov po tem zakonu niso na začasnem čakanju na delo oziroma so odsotni z dela iz razloga višje sile po tem zakonu. To pomeni, da se oprostitev plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje prizna tudi npr. za čas, ko so zaposleni na letnem dopustu ali odsotni zaradi bolniškega staleža v breme delodajalca ter prejemajo nadomestilo plače v skladu z drugim in tretjim odstavkom 137. člena ZDR-1 ter vsa druga nadomestila plač, ki se izplačujejo na podlagi ZDR-1, razen za nadomestila, za katera že ta zakon določa oprostitev vseh prispevkov, ter bonitete in drugih dohodkov iz dela, ki niso del plače. Oprostitev plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko

zavarovanje po tem zakonu pa na primer ne velja v času odsotnosti zaradi bolniškega staleža, kadar delodajalec dobi povrnjeno nadomestilo plače s strani Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

Zaradi nejasno določene obveznosti, kdaj in kolikokrat se krizni dodatek izplača, je treba dopolniti ureditev v drugem odstavku na predlagani način. S tem je jasno določeno, da se dodatek izplača ob posamezni plači. Krizni dodatek morajo izplačati vsi delodajalci za delavce, ki delajo, medtem ko so po prvem odstavku oproščeni prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanja vsi delodajalci za vse delavce, razen za delavce, ki so na začasnem čakanju na delo oziroma odsotni z dela zaradi višje sile po tem zakonu. Torej oprostitev prispevkov po 33. členu lahko uveljavljajo tudi za nekatere delavce, ki ne delajo (npr. ki so na dopustu), medtem, ko imajo obveznost izplačila kriznega dodatka samo za delavce, ki dejansko delajo.

Z namenom, da se opredeli način izvajanja oziroma izplačevanja kriznega dodatka v primerih, ko delavec ne dela celotni mesec ali ima sklenjeno pogodbo o zaposlitvi s krajšim delovnim časom, je treba ureditev te pravice dopolniti. Predlaga se, da delavcu pripada celotni dodatek za posamezni mesec, če opravlja delo vse dni v mesecu po razporejenem delovnem koledarju. V kolikor je delavec določeno število dni odsoten z dela zaradi začasnega čakanja na delo, izrabe letnega dopusta ali zaradi drugih upravičenih odsotnosti, mu pripada ustrezen sorazmerni del dodatka.

Določa se tudi sorazmerna višina dodatka v primeru, ko ima delavec sklenjeno pogodbo o zaposlitvi za krajši delovni čas. Za primere, ko ima delavec sklenjeno pogodbo o zaposlitvi na podlagi posebnih predpisov, na podlagi 67. člena ZDR-1, se upošteva pravilo upoštevanja pravic v polnem obsegu iz te določbe, delavcu prizna celotni dodatek.

S spremenjenim petim odstavkom se predlaga sprememba ureditve, po kateri pravica do ukrepa ne pripada nobenemu delodajalcu, ki je po standardni klasifikacije dejavnosti razvrščen v skupino K. Predlaga se, da lahko upravičenja uveljavlja tudi delodajalec, ki opravlja dejavnost, ki se razvršča v skupino K po standardni klasifikaciji dejavnosti, in ima do 10 zaposlenih na dan 13. marec 2020. S tem se manjše delodajalce iz navedene skupine dejavnosti vključi v ukrep.

PLAČILO PRISPEVKOV ZA POKLICNO ZAVAROVANJE

Nov 33.a člen:

»(1) Delodajalci iz 22., 25. in 33. člena tega zakona, ki so zavezanci za plačilo prispevkov za poklicno zavarovanje, so za delavce iz drugega odstavka 28. člena in prvega odstavka 33. člena tega zakona, vključene v poklicno zavarovanje, oproščeni plačila prispevkov za poklicno zavarovanje od plače, prejete za delo oziroma od nadomestila plače za obdobje veljavnosti ukrepov iz tega zakona.

(2) Prispevke za poklicno zavarovanje, ki so bili oproščeni po prejšnjem odstavku, za to obdobje v celoti plačuje Republika Slovenija.

(3) Zavezanci za plačilo prispevka za poklicno zavarovanje morajo upravljavcu Sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja (v nadaljnjem besedilu: upravljavec sklada) za obdobje, za katero so upravičeni do oprostitve iz prvega odstavka tega člena, predložiti obračun prispevkov za poklicno zavarovanje v skladu z določbami 200. člena ZPIZ-2 in hkrati z obračunom tudi vlogo za uveljavljanje oprostitve. Ne glede na prejšnji stavek je treba vlogo za obdobje od 13. do 31. marca 2020 v predložiti najpozneje z obračunom prispevkov za poklicno zavarovanje za mesec april. V vlogi mora biti naveden znesek oproščenih prispevkov, katerih plačilo zavezanec uveljavlja iz proračuna Republike Slovenije, in navedba, da zavezanec ni neposredni ali posredni uporabnik proračuna Republike

Slovenije ter da ne opravlja finančne ali zavarovalniške dejavnosti, ki spada v skupino K po standardni klasifikaciji dejavnosti oziroma da jo opravlja in je imel 10 ali manj zaposlenih na dan 13. marca 2020. Zavezanec iz 22. in 25. člena tega zakona mora vlogi priložiti sklep Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje iz sedmega odstavka 29. člena tega zakona. Upravljavec sklada določi obliko in način oddaje vloge iz tega odstavka.

(4) Upravljavec sklada na podlagi obračunov prispevkov in vlog za oprostitev plačila prispevkov v imenu zavezancev in za račun zavarovancev članov poklicnega zavarovanja uveljavlja plačilo oproščenih prispevkov iz proračuna Republike Slovenije.

(5) Republika Slovenija izvrši plačilo prispevkov za poklicno zavarovanje na račun Sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja mesečno, in sicer deseti dan po prejemu zahtevka za plačilo obveznosti.«

S tem členom se zagotavlja ukrep oprostitve plačila prispevkov za poklicno zavarovanje za zavezance, ki so dolžni plačevati prispevke za poklicno zavarovanje. Ukrep zajema zavezance, ki zaposlujejo delavce na delovnih mestih za katera je obvezna vključitev v poklicno zavarovanje. Gre za delovna mesta, ki so nevarna in zdravju škodljiva ter jih po določeni starosti ni mogoče uspešno opravljati in so bila v preteklosti vključena v sistem zavarovalne dobe, ki se šteje s povečanjem (beneficirana delovna doba). Glede na to, da so proračunski uporabniki izločeni iz tega ukrepa, bodo tega ukrepa deležni predvsem delodajalci iz področja rudarstva, železarstva, livarstva, steklarstva, prevoznništva... Gre za okrog 400 delodajalcev zasebnega sektorja in okrog 12.000 zavarovancev, ki so pri njih zaposleni na takih delovnih mestih.

Zavezance se oprosti plačila prispevkov za poklicno zavarovanje za čas veljavnosti ukrepov po tem zakonu, ter se s tem razbremeni podjetja za ta strošek dela. Oprostitev velja za tiste zavarovance, ki so vključeni v poklicno zavarovanje, ne glede na to, ali v času uporabe ukrepov po tem zakonu še naprej opravljajo delo in prejemajo plačo za delo, ali prejemajo nadomestilo zaradi upravičene odsotnosti z dela, razen v primerih, ko skladno z enajstim odstavkom 200. člena ZPIZ-2 poklicno zavarovanje miruje. Oprostitev plačila prispevkov velja samo za delavce v delovnem razmerju na območju Republike Slovenije, zaposlene v podjetjih v zasebnem sektorju, ne velja pa za zavarovance, katerih delodajalci so neposredni ali posredni uporabniki državnega proračuna.

Zavezanci za plačilo prispevkov za poklicno zavarovanje bodo v skladu z veljavnimi predpisi enako kot doslej izračunali prispevek za poklicno zavarovanje in obračun prispevkov za poklicno zavarovanje posredovali upravljavcu Sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja, t. j. Kapitalski družbi pokojninskega in invalidskega zavarovanja, d. d., ne bodo pa plačali prispevka za poklicno zavarovanje. Za uveljavitev oprostitve bodo morali Kapitalski družbi, d. d., hkrati z obračunom predložiti tudi vlogo za uveljavljanje oprostitve. Vlogi bodo morali priložiti sklep Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje iz sedmega odstavka 29. člena tega zakona. Kapitalska družba pokojninskega in invalidskega zavarovanja, d. d. bo na podlagi prejetih obračunov in vlog, iz katerih bo razviden znesek prispevka za poklicno zavarovanje in upravičenost delodajalca do plačila prispevkov (t. j., da delodajalec ni neposredni ali posredni uporabnik proračuna Republike Slovenije) plačilo prispevkov v imenu zavezancev in za račun zavarovancev članov poklicnega zavarovanja uveljavljala od Republike Slovenije.

Republika Slovenija bo mesečno izvršila plačilo oproščenih prispevkov za poklicno zavarovanje na posebni denarni račun Sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja, preko katerega potekajo vplačila in izplačila iz Sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja.

MESEČNI KRIZNI DODATEK V INVALIDSKIH PODJETJIH IN ZAPOSLOTIVENIH CENTRIH

Nov 33.b člen:

»(1) Invalidska podjetja in zaposlitveni centri (v nadaljnjem besedilu: upravičenci) pri Javnem štipendijskem, razvojnem, invalidskem in preživninskem skladu Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: sklad) uveljavljajo pravico do povračila mesečnega kriznega dodatka iz 33. člena tega zakona za vsakega zaposlenega invalida, ki dela.

(2) Ne glede na četrti odstavek 33. člena tega zakona je zaposleni invalid upravičen do mesečnega kriznega dodatka v nezmanjšani višini.

(3) Vloga se odda na obrazcu, ki ga na spletnih straneh objavi sklad, vloži pa se jo v pisni obliki po pošti ali elektronsko na elektronski naslov sklada.

(4) V vlogi se navede poimenski seznam invalidov za posamezni mesec in število dni v mesecu, ko invalid dela, in za katere upravičenec uveljavlja pravico, elektronski naslov, na katerega se opravi vročanje, in številko računa, na katerega se znesek nakaže. Vloga se lahko odda do vključno 20. v mesecu za pretekli mesec.

(5) O priznani pravici sklad izda odločbo, ki se vroči na elektronski naslov upravičenca, ki je naveden na vlogi, in se šteje za vročeno z dnem odpreme. Pritožba ne zadrži izvršitve.

(6) Sklad pri odločanju upošteva skupno število invalidov, navedeno v vlogi, vendar največ do števila invalidov kot izhaja iz uradne evidence Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, posredovane skladu, po stanju na zadnji dan v mesecu, za katerega se pravica uveljavlja.

(7) Če se podatki o številu invalidov iz vloge razlikujejo od števila invalidov po podatkih Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, se lahko pravica prizna največ za število invalidov iz vloge, ki ne presega števila invalidov po podatkih Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Naknadno usklajevanje podatkov iz uradnih evidenc upravičenca z uradnimi podatki Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije ne more vplivati na podatke iz že oddane vloge.

(8) Izplačilo se izvede v roku 30 dni od odpreme.

(9) Invalidska podjetja in zaposlitveni centri morajo izplačati krizni dodatek tudi zaposlenim delavcem, ki niso invalidi, za čas, ko delajo. Sredstva za izplačilo kriznega dodatka zagotovijo iz naslova oprostitev in olajšav, ki jih imajo na podlagi 74. člena Zakona o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 87/11, 96/12 – ZPIZ-2 in 98/14).«.

V skladu s 33. členom ZIUZEOP morajo delodajalci vsakemu zaposlenemu, ki dela, izplačati mesečni krizni dodatek v višini 200 evrov.

Ker so invalidska podjetja in zaposlitveni centri po zakonu že oproščeni prispevkov za pokojninsko zavarovanje ne bodo mogli kriznega dodatka izplačati iz dodatnih zadržanih sredstev iz naslova oprostitev prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje po 33. členu. Prav tako v teh izrednih razmerah invalidska podjetja in zaposlitveni centri praktično ne bodo imeli finančnih virov oz. dodatnih vzpodbud za ohranitev zaposlovanja invalida in za zagotovitev finančne stabilnosti sebe kod delodajalca, ki edino tako v kriznih situacijah, lahko zagotovi ohranitev zaposlitev.

Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov predvideva, poleg eksplicitno naštetih, tudi dodatne vzpodbude, ena izmed teh se podrobneje določa in ureja s tem predlogom zakona.

Vsa določila predlaganega člena so namenjena hitremu, učinkovitemu in pravilnemu odločanju, izogibanju administrativnih razlogom daljšega obdobja od vložitve vloge do izplačila, istočasno pa terjajo od delodajalca pravočasno skrb za pravilnost podatkov k sporočanju katerih so zavezani in ki so podlaga za uveljavitev pravic.

Invalidska podjetja in zaposlitveni centri zaposlujejo težje zaposljive invalide, ki plačo, ki običajno ni visoka tudi zaradi tega nujno potrebujejo za preživetje, hkrati se z vključevanjem v delovni proces in ohranitvijo zaposlitve bistveno pripomore k splošnemu zdravju zaposlenega, invalida toliko prej.

Invalidska podjetja in zaposlitveni centri morajo izplačati krizni dodatek tudi zaposlenim delavcem, ki niso invalidi, za čas, ko delajo. Sredstva za izplačilo kriznega dodatka zagotovijo iz naslova oprostitev in olajšav, ki jih imajo na podlagi 74. člena Zakona o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 87/11, 96/12 – ZPIZ-2 in 98/14).

ZAČASNO DENARNO NADOMESTILO

Nov 61.a člen:

(1) Začasno denarno nadomestilo plače zaradi izgube zaposlitve se prizna od prvega dne nastanka brezposelnosti za čas trajanja začasnih ukrepov iz tega zakona osebi, ki ji je od 13. marca 2020 dalje prenehala pogodba o zaposlitvi iz poslovnega razloga ali s potekom časa, za katerega je bila sklenjena, in je bila pred 13. marcem 2020 na podlagi delovnega razmerja vključena v obvezna socialna zavarovanja v Republiki Sloveniji, pri čemer ne izpolnjuje pogojev za pridobitev nadomestila za brezposelnost po določbah Zakona o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 80/10, 40/12 – ZUJF, 21/13, 63/13, 100/13, 32/14 – ZPDZC-1, 47/15 – ZZSDT, 55/17, 75/19 in 11/20 – odl. US; v nadaljnjem besedilu: ZUTD).

(2) Nadomestilo iz prejšnjega odstavka se uveljavlja pri Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje z vlogo, oddano v času trajanja začasnih ukrepov iz tega zakona, ki se ji priloži odpoved pogodbe o zaposlitvi iz poslovnega razloga ali pogodba o zaposlitvi, sklenjena za določen čas. O nadomestilu Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje odloča z izdajo odločbe.

(3) Nadomestilo iz prvega odstavka tega člena se prizna v višini mesečnega zneska 513,64 eura. V času priznanja nadomestila iz prvega odstavka tega člena je oseba vključena v obvezna socialna zavarovanja kot brezposelna oseba, ki je prejemnik denarnega nadomestila za primer brezposelnosti.

(4) Tujcu z državljanstvom države, ki ni članica Evropske unije, Evropskega gospodarskega prostora ali Švicarske konfederacije, se nadomestilo iz prvega odstavka tega člena prizna, če se po zakonu, ki ureja trg dela, šteje za brezposelno osebo in ne izpolnjuje pogojev za pridobitev pravice do denarnega nadomestila za primer brezposelnosti.

(5) Odločba o nadomestilu iz prvega odstavka tega člena se osebi vroča z dostavo v hišni predalčnik v skladu z zakonom, ki ureja poštno storitve. Vročitev je opravljena petnajsti dan od dneva odpreme, ki se označi na odločbi. Če oseba po odpremi odločbe Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje v enem mesecu sporoči, da odločbe v hišni predalčnik ni prejela, je domneva vročitve odpravljena in se vročitev opravi po določbah zakona, ki ureja splošni upravni postopek.«.

Ureditev v novem 61.a členu vključuje osebe, ki so imele do 13. marca sklenjene pogodbe o zaposlitvi in jim je prenehalo delovno razmerje, ne izpolnjujejo pa pogoja za pridobitev nadomestila za brezposelnost po določbah ZUTD. Predlog uvaja nov institut nadomestila plače zaradi izgube zaposlitve v času razglasitve epidemije. Do nadomestila v višini 513,64 EUR bruto mesečno bo upravičena vsaka oseba, ki ji je od 13. 3. 2020 prenehala pogodba o zaposlitvi iz poslovnega razloga (zaradi ekonomskih, organizacijskih, tehnoloških, strukturnih ali podobnih razlogov na strani delodajalca). Predlog se ne sklicuje na vse odpovedne razloge, ki jih ureja Zakon o delovnih razmerjih, ker je njegov namen omilitev posledic zaradi epidemije in bodo posledično do nadomestila upravičene le osebe, ki so jim delodajalci pogodbe o zaposlitvi odpovedali iz poslovnega razloga. Prav tako je v

času epidemije velika verjetnost, da se pogodbe, sklenjene za določen čas, ne podaljšujejo zaradi epidemije. Do nadomestila bodo upravičene le osebe, ki so pogodbo o zaposlitvi sklenile pred 13. marcem 2020.

OECD in EK pozivata države, da se tovrstne oblike dela, ki odstopajo od standardnih, obravnavajo na enak način v času izrednih razmer na trgu dela, ki so posledica epidemije, zato so upravičenci do nadomestila tudi delavci, ki jim od razglasitve epidemije do izteka začasnih ukrepov izteče pogodba o zaposlitvi, sklenjena za določen čas. Oseba bo lahko nadomestilo uveljavljala, če je bila v obvezna socialna zavarovanja iz naslova delovnega razmerja vključena v Republiki Sloveniji. Nadomestilo bo uveljavljala z vlogo, ki jo bo lahko oddala kadarkoli v času trajanja začasnih ukrepov pri pristojni območni službi Zavoda RS za zaposlovanje (v nadaljnjem besedilu: zavod). Obvezna sestavina vloge je redna odpoved pogodbe o zaposlitvi iz poslovnega razloga oziroma pogodba o zaposlitvi, sklenjena za določen čas. Nadomestilo se bo priznalo z odločbo ne glede na čas vključitve v obvezna socialna zavarovanja, in sicer od prvega dne nastanka brezposelnosti dalje za čas trajanja začasnih ukrepov, to je do 31. 5. 2020. Višina nadomestila je primerljiva z zneskom minimalnega osnovnega dohodka. . Oseba je v času prejemanja nadomestila vključena v vsa obvezna socialna zavarovanja, država plačuje prispevke za socialno varnost. V kolikor bo nadomestilo uveljavljal državljan tretje države, mora le ta izkazati, da v Republiki Sloveniji prebiva na podlagi dovoljenja za začasno prebivanje ali potrdila o pravočasno vloženi vlogi za izdajo nadaljnjega dovoljenja za prebivanje oziroma ima v Republiki Sloveniji prijavljeno stalno ali začasno prebivališče, v kolikor je tak pogoj določen v bilateralnem sporazumu o socialnem zavarovanju, ki ga je Republika Slovenija podpisala s posamezno državo in predstavlja hierarhično višji akt. Odločba, ki predstavlja upravni akt, ki ga ima oseba pravico izpodbijati s pritožbo, se zaradi teka rokov, vroča z navadno pošto, ker je enak način urejen tudi v Zakonu o urejanju trga dela za vročanje odločb o priznanju pravice do denarnega nadomestila med brezposelnostjo, zaradi kratke časovne veljavnosti zakona, pa je oseba dolžna zavodu v roku enega meseca sporočiti morebitni neprejem odločbe.

SEZONSKO (ZAČASNO ALI OBČASNO) DELO V KMETIJSTVU

Sprememba 76. člena:

V 76. členu se naslov člena spremeni tako, da se glasi: »(začasno ali občasno delo v kmetijstvu)«.

V drugem odstavku se beseda »lahko« črta ter besedilo »napoti k« nadomesti z besedilom »obvesti o«.

Tretji odstavek se spremeni tako, da se glasi: »(3) Delavec, ki je na začasnem čakanju na delo doma zaradi epidemije, mora pred začetkom opravljanja začasnega ali občasnega dela v kmetijstvu pridobiti pisno soglasje delodajalca za čas opravljanja tega dela.«.

Za tretjim odstavkom se dodata nova četrti in peti odstavek, ki se glasita: »(4) Ne glede na 12. in 13. člen ZUTD lahko Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje nosilcu ali članu kmetijskega gospodarstva iz ZKme-1, ki izrazi potrebo po začasnem ali občasnem delu v kmetijstvu, napoti tudi osebo, ki je vpisana v evidenco brezposelnih oseb, da sklene pogodbo v skladu z določbami ZKme-1.

(5) Ne glede na prvi odstavek 67. člena ZUTD se denarno nadomestilo za primer brezposelnosti zniža zavarovancu, ki v času upravičenosti do denarnega nadomestila opravi začasno ali občasno delo v kmetijstvu, za katero prejme ali je upravičen prejeti dohodek iz dela, ki po plačilu davkov in obveznih prispevkov mesečno presega 400 eurov.«.

V Sloveniji se v kmetijstvu vsako leto pojavi potreba po najemanju večjega števila sezonskih delavcev. V spomladanskem obdobju, ko je treba opraviti več ročnega dela v omejenem času oziroma v določeni razvojni fazi rastlin, je pomoč dodatne delovne sile nujna še posebej v trajnih nasadih (hmeljišča, vinogradi, sadovnjaki) in tudi v vrtnarstvu. 76. člen se preimenuje v (začasno ali občasno delo v kmetijstvu), ker je sezonsko delo urejeno v zakonu, ki ureja delovno razmerje, začasno in občasno delo pa v ZKme-1 in predmetni člen obravnava sklenitev pogodb civilnega prava po Zkme-1. Drugi odstavek člena se spreminja, ker Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje v ZUTD nima pravne podlage za vodenje evidenc delavcev, ki so na čakanju na delo zaradi nezmožnosti zagotavljanja dela, posledično ne obstaja pravna podlaga za napotitev. Zavod bo o seznamu delavcev, ki so na čakanju, obveščen s strani delodajalcev, zato bo le te obvestil o možnosti opravljanja začasnega ali občasnega dela v kmetijstvu. S predlagano spremembo tretjega odstavka 76. člena ZIUZEOP se določa obveznost pridobitve pisnega soglasja delodajalca za čas opravljanja začasnega in občasnega dela v kmetijstvu. za delavca, ki je na začasnem čakanju na delo. Dodaja se nabor oseb, ki so lahko napotene na delo v kmetijstvu. Določeno je da se brezposelna oseba, ki je prijavljena v evidenco brezposelnih oseb pri Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje, lahko napoti k nosilcu ali članu kmetijskega gospodarstva iz ZKme-1, ki izrazi potrebo po začasnem ali občasnem delu v kmetijstvu, da sklene pogodbo v skladu z določbami ZKme-1. ZUTD določa napotitev na ustrezno ali primerno zaposlitev, zato se po tem zakonu določi izjema napotitve na ustrezno ali primerno zaposlitev, saj se za občasna dela v kmetijstvu sklene pogodba civilnega prava. Tudi pri določbi o znižanju denarnega nadomestila zaradi pridobivanja dodatnih dohodkov se zasleduje namen spodbujati delovno aktivnosti brezposelnih oseb oziroma ohranjati njihovo motivacijo za delo. Predlagatelj zakona zato v tem členu predlaga izjemo, da se prejemnikom denarnega nadomestila omogoči opravljanje začasnega in občasnega dela za plačilo v znesku do 400 evrov in šele od tega zneska se denarno nadomestilo zniža za 50 odstotkov dodatnega dohodka, tako kot to določa 67.člen ZUTD v nadaljevanju.

IZVRŠBA IN OSEBNI STEČAJ

Sprememba 92. in 93. člena:

V 92. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(1) Vsi prejemki, izplačani dolžniku na podlagi zakonov, ki urejajo interventne ukrepe zaradi epidemije, razen prejemkov, ki predstavljajo nadomestilo plače, so izvzeti iz izvršbe po Zakonu o izvršbi in zavarovanju (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 93/07, 37/08 – ZST-1, 45/08 – ZArbit, 28/09, 51/10, 26/11, 17/13 – odl. US, 45/14 – odl. US, 53/14, 58/14 – odl. US, 54/15, 76/15 – odl. US, 11/18, 53/19 – odl. US, 66/19 – ZDavP-2M in 23/20 – SPZ-B; v nadaljnjem besedilu: ZIZ) in iz davčne izvršbe po ZDavP-2.«.

V 93. členu se v prvem odstavku besedilo *»izvrševanje sklepov o izvršbi«* nadomesti z besedo *»izvršba«*.

V drugem odstavku se besedilo *»izvrševanje sklepov o izvršbi«* nadomesti z besedama *»davčna izvršba«*.

Tretji odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(3) Izvršba po prvem odstavku tega člena se ne odloži, če gre za nujne zadeve, o katerih sodišče odloča tudi v času epidemije, ali če gre za izvršbo zaradi izterjave terjatev iz naslova zakonite preživnine in odškodnine za izgubljeno preživnino zaradi smrti tistega, ki jo je dajal.«.

ZIUZEOP je omogočil državljanom prejem določenih prejemkov z namenom omilitve posledic epidemije, v 92. členu pa se je zaradi uresničitve namena, ki se ga s temi prejemki zasleduje, določilo njihovo izvzetje iz izvršbe, davčne izvršbe ter iz stečajne mase v postopku osebnega stečaja.

Predlagatelj ocenjuje, da bi bilo treba iz izvršbe, davčne izvršbe in osebnega stečaja poleg prejemkov, ki jih bodo upravičenci prejeli na podlagi ZIUZEOP, izvzeti tudi prejemke, ki jih določajo že predhodno sprejeti interventni zakoni in tudi morebitni bodoči interventni zakoni, z eno izjemo, s katero se v enak položaj postavlja vse delavce.

Predlagano je namreč, da med prejemke, ki bodo izvzeti iz izvršbe na podlagi zakonov, ki urejajo interventne ukrepe zaradi epidemije, ne spadajo prejemki, ki po svoji naravi predstavljajo nadomestilo plače, saj bi izvzetje takega prejemka iz izvršbe postavilo v neenakopraven položaj delavce, ki v času ukrepov delajo, ter delavce, ki so v tem času na čakanju. Prejemki, ki predstavljajo nadomestilo plače, tako ne bodo izvzeti iz izvršbe, temveč bo nanje izvršba na po splošnih pravilih ZIZ in ZDavP-2 omejena.

93. člen ZIUZEOP ureja odlog izvrševanja sklepov o izvršbi v postopkih, ki tečejo po Zakonu o izvršbi in zavarovanju (ZIZ), ter zadržanje izvrševanja sklepov o izvršbi v postopkih davčne izvršbe, ki tečejo po Zakonu o davčnem postopku (ZDavP-2).

Glede na to, da ZIZ v zvezi z odlogom uporablja izraz »odlog izvršbe« (glej naslov sedmega poglavja, 71. člen, 72. člen, 73. člen in 74. člen ZIZ), ZDavP-2 pa v zvezi z zadržanjem uporablja izraz »zadržanje davčne izvršbe« (glej 154. člen ZDavP-2), se s predlagano spremembo prvega in drugega odstavka besedilo člena ustrezno redakcijsko popravi tako, da se za postopek po ZIZ uporabi izraz »odlog izvršbe«, za davčni postopek pa izraz »zadržanje davčne izvršbe«.

S spremembo tretjega odstavka se z namenom večje jasnosti določa, da se poleg izvršbe zaradi izterjave terjatev iz naslova zakonite preživnine in odškodnine za izgubljeno preživnino zaradi smrti tistega, ki jo je dajal, ne odložijo tudi izvršbe v vseh tistih zadevah, o katerih sodišče v skladu z Odredbo predsednika Vrhovnega sodišča odloča tudi v času epidemije (t.i. nujne zadeve). Tako se jasno določi, da se še naprej izvršujejo tudi sodne odločbe v postopkih zavarovanja, kot tudi vse izvršilne zadeve v zvezi z vzgojo in varstvom otrok.

Z vidika uresničevanje ustavne pravice do sodnega varstva je nujno, da je uveljavitev pravice ali naložitev obveznosti, ki je posamezniku priznana ali ugotovljena v sodni odločbi, tudi izvršena. Namen in funkcija izvršilnega postopka je ravno v tem, da uresničuje ustavno zahtevo po učinkovitosti pravice do sodnega varstva. V nasprotnem bi bila pravica do sodnega varstva izvotljena. V navedenih razmerah je predsednik Vrhovnega sodišča z Odredbo že zamejil odločanje o sodnih zadevah na zgolj tiste, ki so glede na zakonske podlage nujne za zagotavljanje in varovanje temeljnih človekovih pravic in delovanje države. Zato je nujno, da se v zadevah, o katerih sodišča v teh razmerah tudi odločajo, zagotovi tudi možnost izvršitve teh sodnih odločb in da še naprej tečejo tudi vse že začete izvršbe v tistih zadevah, o katerih sodišče odloča tudi v času epidemije COVID 19.

SKUPNI POGOJI ZA DOLOČENA UPRAVIČENJA IN NADZOR

Sprememba 99. člena:

»(1) Subjekt, ki je uveljavil: - povračilo nadomestila plače delavcem na začasnem čakanju na delo iz podpoglavja 1.1 tega zakona, - oprostitev plačila prispevkov na podlagi 28. člena tega zakona v povezavi s povračilom nadomestila plače delavcem na začasnem čakanju na delo in na podlagi 38. člena tega zakona ali

21 - izredno pomoč v obliki mesečnega temeljnega dohodka iz podpoglavja 1.3 tega zakona,

mora v primeru, da je od uveljavitve tega zakona prišlo do izplačila dobička, nakupov lastnih delnic ali lastnih poslovnih deležev, izplačil nagrad poslovodstvu oziroma dela plač za poslovno uspešnost poslovodstvu, izplačanih v letu 2020 oziroma za leto 2020, o tem seznaniti Finančno upravo Republike Slovenije. Prejeta sredstva mora vrniti po vročitvi odločbe, skupaj z zakonsko določenimi zamudnimi obrestmi, ki tečejo od dneva uveljavitve pravic iz tega zakona do dneva vračila.

(2) Subjekt, ki je uveljavil upravičenja po tem zakonu in naknadno ugotovi, da ni izpolnjeval pogojev za njihovo pridobitev, o tem obvesti Finančno upravo Republike Slovenije najkasneje do roka za predložitev obračuna davka od dohodkov pravnih oseb za leto 2020 oziroma za obdobje, ki vključuje podatke za obdobje drugega polletja 2020, oziroma do roka za predložitev obračuna davka od dohodkov iz dejavnosti za leto 2020, in vrniti znesek prejete pomoči v 30 dneh od vročitve odločbe. Po poteku roka za plačilo do plačila, se mu obračunavajo zakonske zamudne obresti po Zakonu o predpisani obrestni meri zamudnih obresti (Uradni list RS, št. 11/07 – uradno prečiščeno besedilo).

(3) Nadzor nad uveljavljanjem pravic iz tretje alineje prvega odstavka tega člena, drugega odstavka 28. člena, prvega in petega odstavka 33. člena ter 38. člena tega zakona izvaja Finančna uprava Republike Slovenije v skladu z zakonom, ki ureja davčni postopek, razen če ta zakon določa drugače.«.

Ureditev v 99. členu, ki ureja skupne pogoje za določena upravičenja in nadzor, se spreminja tako, da bodo pogoji odvisni od ravnanja delodajalca, na katera je imel možnost s svojim ravnanjem in načinom poslovanja vplivati. Iz tega razloga vračilo sredstev v primerih povračila nadomestila višje sile in oprostitve prispevkov iz tega namena ter v primeru delne oprostitve prispevkov za zaposlene v zasebnem sektorju ni več predvidena. Delodajalec na odsotnost delavcev iz višje sile ne more vplivati, temveč se ji mora prilagoditi, prav tako pa ne more vplivati na delno oprostitve prispevkov iz 33. člena, ki je avtomatska, hkrati pa je tudi zavezan k izplačilu kriznega dodatka. S predlagano spremembo se jasno določi obdobje, v katerem in za katerega upravičenci ne morejo izplačati dobičkov, opraviti nakupov lastnih delnic ali lastnih poslovnih deležev, izplačevati nagrad poslovodstvu oziroma dela plače za poslovno uspešnost poslovodstvu oziroma morajo v teh primerih vrniti prejeta sredstva po ZUIZEOP. Prejeta sredstva morajo vrniti, če so navedena izplačila izplačana v letu 2020 in ne glede na to, na katero poslovno leto se nanašajo. Prejeta sredstva morajo vrniti tudi, če se navedena izplačila, izplačana po letu 2020, nanašajo na poslovno leto 2020. Primeroma izplačani dobički preteklih let v letu 2020 predstavljajo izpolnitev pogoja za vračilo prejetih sredstev po ZUIZEOP, enako tudi izplačani

dobički leta 2020 v naslednjih letih. Subjekt, ki je uveljavil povračilo nadomestila plače delavcem na začasnem čakanju na delo iz poglavja 1.1 tega zakona, oprostitvev plačila prispevkov na podlagi 28. člena tega zakona v povezavi s povračilom nadomestila plače delavcem na začasnem čakanju na delo in na podlagi 38. člena tega zakona ali izredno pomoč v obliki mesečnega temeljnega dohodka, mora v primeru, da je od uveljavitve tega zakona prišlo do delitve dobička, nakupov lastnih delnic ali lastnih poslovnih deležev, izplačil nagrad poslovodstvu oziroma dela plač za poslovno uspešnost poslovodstvu, izplačanih v letu 2020 oziroma za leto 2020, vrniti prejeta sredstva, skupaj z zakonsko določenimi zamudnimi obrestmi po Zakonu o predpisani obrestni meri zamudnih obresti (Uradni list RS, št. 11/07 – uradno prečiščeno besedilo), ki tečejo od dneva uveljavitve pravic iz tega zakona do dneva vračila. Prejeta sredstva mora vrniti po vročitvi odločbe, ki jo izda Finančna uprava Republike Slovenije. S predlagano spremembo drugega odstavka se določi rok, do katerega mora upravičenec obvestiti Finančno upravo Republike Slovenije o neizpolnjevanju pogojev za upravičenja po tem zakonu, in sicer do roka za predložitev obračuna davka od dohodkov pravnih oseb za leto 2020 oziroma za obdobje, ki vključuje podatke za obdobje drugega polletja 2020 (tu gre za primere, ko ima upravičenec davčno leto drugačno kot je koledarsko leto), oziroma do roka za predložitev obračuna davka od dohodkov iz dejavnosti za leto 2020. Subjekt, ki ni izpolnjeval pogojev, mora vrniti znesek prejete pomoči v 30 dneh od vročitve odločbe Finančne uprave Republike Slovenije. Po poteku roka za plačilo po odločbi do plačila prejete pomoči, se mu obračunavajo zakonske zamudne obresti po Zakonu o predpisani obrestni meri zamudnih obresti (Uradni list RS, št. 11/07 – uradno prečiščeno besedilo),

S predlagano spremembo tretjega odstavka se zagotovi, da se delodajalce, ki uveljavljajo pravice, na katere nimajo vpliva, izključi iz obveznosti vračila, če delijo dobiček. Določi se pristojnost Finančne uprave Republike Slovenije za celovit nadzor nad uveljavljanjem pravic v zvezi s temeljnim mesečnim dohodkom, ter pravic iz drugega odstavka 28. člena, prvega in petega odstavka 33. člena ter 38. člena Zakona o interventnih ukrepih za zaježitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo. Finančna uprava opravlja nadzor nad uveljavljanjem pravic iz tega zakona v skladu z Zakonom o davčnem postopku (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 32/12, 94/12, 101/13 – ZDavNepr, 111/13, 22/14 – odl. US, 25/14 – ZFU, 40/14 – ZIN-B, 90/14, 91/15, 63/16, 69/17, 13/18 – ZJF-H, 36/19 in 66/19), razen, če ta zakon ne določa drugače. Ta zakon določa drugače na primer glede višine zamudnih obresti, ki se po prvem in drugem odstavku tega člena zaračunavajo po Zakonu o predpisani obrestni meri zamudnih obresti, ne pa po Zakonu o davčnem postopku.

KAZENSKÉ DOLOČBE

Dopolnitev 104. člena:

V 104. členu se v prvem odstavku za tretjo alinejo doda nova četrta alineja, ki se glasi:

»– ne izplača kriznega dodatka (drugi, tretji in četrta odstavek 33. člena),«.

Dosedanja četrta alineja postane peta alineja.

Za namen učinkovitega nadzora je treba dopolniti kazensko določbo, na način, da je prekršek ravnanje oziroma opustitev ravnanja, če delodajalec ne izplača kriznega dodatka v skladu z drugim, tretjim in četrtem odstavkom 33. člena zakona.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

DOKONČANJE POSTOPKOV GLEDE UVELJAVLJANJA POVRAČILA NADOMESTIL PLAČ

51. člen:

»Postopki začeti pred uveljavitvijo tega zakona na podlagi 29. člena Zakona o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (Uradni list RS, št. 49/20; v nadaljnjem besedilu: ZIUZEOP), se dokončajo po 29. členu ZIUZEOP razen, če bi bilo dokončanje postopka po določbah tega zakona za vlagatelja ugodnejše. Pri tem se za ugodnejšo rešitev šteje zlasti tista, katere uresničitev ne bi imela za posledico postopka vračila državne pomoči.«

S prehodno določbo se ureja način obravnave vlog v skladu z 29. členom ZIUZEOP, prejetih pred uveljavitvijo sprememb in dopolnitev ZIUZEOP, z napotilom, da je eden od ključnih elementov presoje posledica za vlagatelja v primeru vračila državne pomoči.

PODALJŠANJE ROKA ZA VLOŽITEV VLOGE OZIROMA IZJAVE

52. člen:

»Oseba, ki vloge oziroma izjave ni predložila na podlagi šestega odstavka 29. člena in tretjega odstavka 38. člena ZIUZEOP pravočasno, lahko vlogo oziroma izjavo predloži v osmih dneh od uveljavitve tega zakona.«

S prehodno določbo se podaljšuje rok za vložitev vloge oziroma izjave iz šestega odstavka 29. člena oziroma tretjega odstavka 38. člena ZIUZEOP.

VRAČILO ZARUBLJENIH PREJEMKOV

53. člen:

»Če je bil prejemek, ki je po spremenjenem 92. členu zakona izvzet iz izvršbe in iz stečajne mase v postopku osebne stečaja, zarubljen, izplačan upniku ali prenesen v stečajno maso v postopku

osebnega stečaja pred uveljavitvijo tega zakona in ta prejemek pred uveljavitvijo tega zakona ni bil izvzet iz izvršbe ali stečajne mase v postopku osebne stečaja, se tak prejemek dolžniku ne vrača.«

Po splošnem pravilu iz 20. člena ZIUZEOP začasni ukrepi, med katere sodi tudi ukrep iz 92. člena, veljajo od 13. marca 2020 do 31. maja 2020, če ta zakon ne določa drugače. ZIUZEOP v 92. členu ni določil drugače, vendar pa po naravi stvari ta določba ni mogla veljati za nazaj, saj prejemki, ki jih zakon šele določa, pred njegovo uveljavitvijo sploh niso mogli biti izplačani.

Ker se s spremembo prvega odstavka 92. člena spreminja oziroma širi nabor prejemkov, ki so izvzeti iz izvršbe in iz stečajne mase v postopku osebne stečaja, tudi na prejemke, ki so izplačani dolžniku na podlagi (drugih) zakonov, ki urejajo interventne ukrepe zaradi epidemije, lahko tudi ta določba velja le za naprej, in nikakor ne tudi za nazaj. Če je bil namreč prejemek, ki po veljavni ureditvi ni izvzet iz izvršbe, pred uveljavitvijo spremenjene ureditve zakonito že zarubljen, je upnik že pridobil pravico, ki mu je zakon retroaktivno ne sme odvzeti.

Zato je predlagana določba, na podlagi katere za tisti prejemek, ki je sicer po spremenjenem 92. členu zakona izvzet iz izvršbe in iz stečajne mase v postopku osebne stečaja (pred uveljavitvijo te spremembe pa ne), dolžniku izplačan pred uveljavitvijo tega zakona in v skladu s sklepom o izvršbi že zarubljen ali v postopku osebne stečaja prenesen v stečajno maso, določba spremenjenega 92. člena zakona ne velja in se torej tak prejemek dolžniku ne vrača, saj je bil zakonito zarubljen in prenesen upniku ali v stečajno maso v postopku osebne stečaja.

ZAČETEK VELJAVNOSTI

54. člen:

»(1) Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek se spremenjeni 22., 26., 28., 33., nova 33.a in 33.b, 34., 35., 37., 38., 58. novi 61.a in 102. člen uporabljajo od 13. marca 2020 ter spremenjena 69. in 108. člen uporabljata od 11. aprila 2020.«

S tem členom se določa uveljavitev in začetek uporabe tega zakona, za katerega se predlaga, da začne veljati naslednji dan po objavi v uradnem listu Republike Slovenije. Določene določbe se začnejo uporabljati uporabljajo od začetka veljavnosti ukrepov po 20. členu ZIUZEOP.

Določitev krajšega vacatio legis od običajne sledi razmeram, saj je objava in začetek učinkovanja predpisa nujna. Kratki roki do uveljavitve predpisa se praviloma in v stabilnem pravnem redu uporabijo samo izjemoma, med drugim tudi zaradi nenadnega nastanka okoliščin, ki zahtevajo nujno ukrepanje. V skladu z Ustavo Republike Slovenije, ki določa, da morajo biti zakoni in drugi predpisi objavljeni, preden začnejo veljati, in ob upoštevanju okoliščin sprejetja predlaganega zakona, ki terjajo nujno in hitro ukrepanje države, se predlaga najkrajši možen vacatio legis, in sicer z določitvijo uveljavitve predloga zakona že naslednji dan po njegovi objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Posamezne določbe, in sicer spremenjeni 22., 26., 28., 33., nova 33.a in 33.b, 34., 35., 37., 38., 58., novi 61.a in 102. člen uporabljajo od 13. marca 2020 (od razglasitve epidemije dalje) ter spremenjena 69. in 108. člen uporabljata od 11. aprila 2020 (od uveljavitve ZIUZEOP dalje). Retroaktivna veljavnost ukrepov je v javnem interesu, saj se določbe, za katere se predlaga retroaktivna veljavnost predpisov, nanašajo na pridobitev pravic, ki veljajo za nazaj, in predstavljajo omilitev posledic za gospodarstvo in prebivalstvo Slovenije v povezavi z epidemijo COVID-19, ki je bila razglašena dne 13. marca 2020. Od tega dne dalje se tudi, na podlagi različnih sprejetih omejitvenih ukrepov, predpostavlja nastanek posledic v zvezi z epidemijo, zato je treba ukrepe v skladu z navedenimi spremenjenimi členi uveljaviti za nazaj. V skladu z odločitvijo Ustavnega sodišča RS, št. U-I-60/99 z dne 18.3.1999 vsak zakonodajalčev poseg v pridobljene pravice ne pomeni tudi kršitve načela prepovedi retroaktivnosti. Kadar je zakonodajalec sicer retroaktivno, vendar dopustno posegel v pridobljene pravice (tako Ustavno sodišče tudi v odločbi št. U- I-340/96 z dne 12. 3. 1998, Uradni list RS, št. 31/98 in OdlUS VII, 48 ter v odločbi št. U-I-60/98 z dne 16. 7. 1998, Uradni list RS, št. 56/98 in OdlUS VII, 150). Pridobljene pravice niso nujno le ustavne pravice, temveč so lahko tudi druge pravice, med njimi tudi premoženjskopravne. Prepoved retroaktivnega poseganja v take pravice pa je ustavne narave. V tem smislu tudi pridobljene pravice, ki same po sebi nimajo ustavnega ranga, uživajo varstvo kot človekove pravice in temeljne svoboščine. Vendar tudi te varstva ne uživajo absolutno. Vanje je mogoče posegati v skladu s tretjim odstavkom 15. člena Ustave. Po slednjem pa je poseg v ustavno pravico dopusten v primeru, če prestane t.i. test sorazmernosti. V skladu z njim je poseg dopusten, če je nujen - v tem smislu, da cilja ni mogoče doseči z nobenim blažjim posegom v ustavno pravico ali celo brez njega; poseg mora biti tudi primeren za doseg zaželenega, ustavno dopustnega cilja (npr. varstva pravic drugih ali tudi javnega interesa, kadar je varstvo javnega interesa ustavno dopusten cilj bodisi neposredno, bodisi posredno - da se preko javnega interesa varujejo pravice drugih) - primeren v takem smislu, da je z njim ta cilj mogoče doseči; mora biti tudi sorazmeren v ožjem smislu, kar pomeni, da je pri ocenjevanju nujnosti posega treba tudi tehtati pomembnost s posegom prizadete pravice v primerjavi s pravico, ki se s tem posegom želi zavarovati, in odmeriti nujnost posega sorazmerno s težo prizadetih posledic: le v primeru, če gre varovani pravici zaradi njenega pomena absolutna prednost, je lahko dopusten tudi zelo močan poseg v prvo pravico - drugače pa mora biti teža posega v njo v sorazmerju s pomenom varovane druge pravice (tako tudi v odločbi št. U-I-137/93 z dne 2. 6. 1994, Uradni list RS, št. 42/94 in OdlUS III, 62). Tak test je treba opraviti tudi v primeru, kadar zakon posega v pridobljene pravice, ki same po sebi niso ustavnega ranga. Določbe, za katere se predvideva uporaba za nazaj, v splošnem ne posegajo v pridobljene pravice. V kolikor pa posegajo v pričakovano oziroma morebiti pridobljeno pravico, pa je to nujno potrebno za doseg varstva javnega interesa, to je preprečitev kumuliranja ugodnosti po ZIUZEOP in varstva javnega interesa in javnih financ v obdobju, v katerem se utemeljeno (na podlagi kazalcev glede posledic epidemije) pričakuje visok delež dodatnih odhodkov države (kar izkazujejo tudi projekcije finančnih učinkov ZIUZEOP in drugih interventnih zakonov v povezavi z omilitvijo posledic epidemije) in bistveno znižan delež prihodkov države, kar izhaja tako iz ocen Mednarodnega denarnega sklada in Urada RS za makroekonomske analize in razvoj, ki napovedujeta znižanje bruto domačega proizvoda oziroma pomembnejšo upočasnitev njegove rasti. Z blažjim posegom navedenega cilja, preprečitev kumuliranja določenih ugodnosti ni mogoče doseči, saj gre za ukrepe, ki so namenjeni blažitvi posledic epidemije (torej za ukrepe zelo omejene narave, tudi časovno) in jih na drugačen način kot s posegom v pričakovane oziroma pridobljene pravice za zagotovitev enakosti različnih skupin upravičencev ni mogoče doseči.